

מבוא להיסטוריה סביבתית של אירופה

קורס סמסטריאלי בסמסטר ב' שנה"ל תשע"ז

ד"ר דן תמיר

המחלקה לפוליטיקה וממשל

אוניברסיטת בן גוריון בנגב

האדם הפוליטי הוא יצור חברתי וחושב, אך קיומו תלוי גם בסביבתו החומרית. מבנים חברתיים והרעיונות המלווים אותם קשורים, לפיכך, לסביבה שבה הם קיימים. בתוך כלל משפחת המדעים המכונים "לימודי הסביבה", ההיסטוריה הסביבתית בוחנת את השפעת הסביבה על החברות האנושיות שחיו בהן, את השפעתן של חברות על סביבתן ואת האופן שבו בני אדם תפשו והבינו את הסובב אותם. קורס זה נותן סקירה ראשונית על הסביבה האירופית ועל יחסי הגומלין בינה לבין החברות שהתעצבו בה. חלקו הראשון של הקורס הוא הכרות קצרה עם לימודי הסביבה בכלל ועם ההיסטוריה הסביבתית בפרט; חלקו השני דן בסוגיות נבחרות בהיסטוריה האירופית מנקודת מבט סביבתית; חלקו השלישי והמסכם מנסה לתת מבט עכשווי על הסביבה באירופה, בעידן שבו הגלובוס נראה קטן מתמיד.

מטרות הקורס (לא בהכרח לפי סדר מחייב):

התוודעות להיסטוריה הסביבתית ולשיטות המחקר הנהוגות בה;
הכרת מאפיינים מרכזיים של הסביבה האירופית ומציאת קשרים בינם לבין ההיסטוריה של היבשת;
תרגול מיומנויות קריאה באנגלית וכתובה בעברית;
יצירת בסיס לעבודה סמינריונית / עבודת מ"א.

מטלות הקורס:

הגשת מטלת הכנה קצרה בשבוע הראשון של הסמסטר ושתי מטלות קצרות במהלך הסמסטר;
נוכחות בשיעורים: העדרויות מוגבלות בתאום מראש בלבד;
קריאת החומר מדי שבוע והשתתפות פעילה בפורום הקורס;
מבחן בית בסוף הסמסטר.

ביבליוגרפיה ראשונית של הקורס

ספרים

דיאמונד, ירד (2007) התמוטטות, תל אביב: מטר.
שטראסר, יוהנו (2004) כאשר העבודה אוזלת לחברת העבודה, תל אביב: הקבוץ המאוחד.

ברטלט, רוברט (2015) התהוותה של אירופה: כיבוש, יישוב ותמורות תרבותיות, 950 – 1350, ירושלים: מוסד ביאליק.

Cioc, Marc (2005) The Rhine: An Eco-Biography, 1815-2000, Seattle: U. of Washington Press.

Franz Joseph Bruggemeier and Marc Cioc (eds., 2005) How Green Were the Nazis? Nature, Environment and Nation in the Third Reich, Athens: Ohio UP.

Crosby, Alfred (2006) Children of the Sun: A History of Humanity's Unappeasable Appetite for Energy, New York: Norton.

Heinberg, Richard (2011) The End of Growth: Adapting to our New Economic Reality, Gabriola Island: New Society Publishers.

Judt, Tony (2005) Postwar: A History of Europe since 1945, London: Heinemann.

Kurlansky, Mark (1998), Cod: A Biography of the Fish that Changed the World, London: Penguin.

Marks, Robert (2007) The Origins of the Modern World: Fate and Fortune in the Rise of the West, Lanham: Rowman and Littlefield.

McNeill, John (2000) Something New Under the Sun: An Environmental History of the World in the 20th Century, New York: Norton.

Mitchell, Timothy (2011), Carbon Democracy, London: Verso

מאמרים

אריה איסר ומתניה זהר, "השפע בתקופתו של הורדוס" [טייטת מאמר]

Blühdorn, Ingolfur (2009), „Reinventing Green Politics: On the Strategic Repositioning of the German Green Party”, German Politics 18, pp. 36–54.

Chapman, Ian (2014), „The end of Peak Oil? Why this topic is still relevant despite recent denials”, Energy Policy 64, 93 – 101.

Paul Crutzen & Eugene Stoermer (2000), “The Anthropocene” IGBP Newsletter 41 Royal Swedish Academy of Sciences, Stockholm.

Ford, Caroline (2007), „Nature’s Fortunes: New Directions in the Writing of European Environmental History”, The Journal of Modern History 79, pp. 112– 133

Friedrichs, Jorg (2010) “Global energy crunch: How different parts of the world would react to a peak oil scenario”, Energy Policy 38 (2010) 4562–4569.

Hardenberg, Wilko Graf von (2010) "Act Locally, Think Nationally: A Brief History of Access Rights and Environmental Conflicts in Fascist Italy", in Marco Armiero and Marcus Hall (eds.), Nature and History in Modern Italy , Athens: Ohio UP, pp. 141-158.

Hughes, Donald (2008), „Three Dimensions of Environmental History”, Environment and

History 14, pp. 319-330.

International Energy Agency (2010) World Energy Outlook 2010, Paris: IEA.

Kaplan et al. (2009) "The Prehistoric and Preindustrial Deforestation of Europe," Quaternary Science Reviews 28, pp. 3016–3034.

McNeill, J. R. (2003), "Observations on the Nature and Culture of Environmental History", History and Theory 42: 5–43.

Mikhail, Alan (2015) "Ottoman Iceland: A Climate History", Environmental History 20, pp. 262–284.

Myllyntaus, Timo (1999) "Environment in Explaining History," in Encountering the Past in Nature, Athens: Ohio UP, pp. 141-160.

Mouhot, Jean-Francois (2011) Past Connections and Present Similarities in Slave Ownership and Fossil Fuel Usage, Climatic Change.

Murray, James and David King (2012), "Oil's tipping point has passed", Nature 481, 433 – 435.

Pinto, Bruno, Carlos Aguar, and Maria Partidário (2010), "Brief Historical Ecology of Northern Portugal during the Holocene" Environment and History 16, no. 1: 3–42.

Radkau, Joachim (2003), "Exceptionalism in European Environmental History", GHI Bulletin 33, 23 – 44.

Tvedt, Terje (2010) „Why England and not China and India? Water systems and the history of the Industrial Revolution”, Journal of Global History 5, pp. 29–50.

Zahrnt and Seidl (2015), "Social Welfare Politics Cannot Ignore Growthmania", GAIA 24, 232 – 235.

Zeller & Tamir (forthcoming) Homo s. combustans Goes to Battle: Correlation Between Availability of Petroleum and Armed Conflicts in the Age of Oil.

סרטים

Erwin Wagenhofer (2005), We Feed the World, 96 min.